

ČESKÁ REPUBLIKA

USNESENÍ

Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jana Filipa a soudců Vladimíra Kůrky (soudce zpravodaje) a Jana Musila ve věci ústavní stížnosti 1. Mgr. [REDACTED] bytem [REDACTED] Ing. [REDACTED] bytem tamtéž, obou zastoupených Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem se sídlem v Brně, Burešova 6, proti postupu **Krajského státního zastupitelství v Praze** ve věci sp. zn. KZN 565/2012 a proti postupu **Okresního státního zastupitelství v Nymburce** ve věci sp. zn. 2 ZN 128/2012, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

V ústavní stížnosti, vycházející z ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), stěžovatelé navrhli, aby Ústavní soud – pro porušení ustanovení čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a ustanovení čl. 6, čl. 8 a čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) – vydal nálezní, jimž vysloví, že nečinností a nesprávným postupem Krajského státního zastupitelství v Praze a Okresního státního zastupitelství v Nymburce byla porušena jejich výše uvedená základní práva, a současně uloží Okresnímu státnímu zastupitelství v Nymburce, aby se v dané věci zdrželo průtahů a nečinnosti ve vyšetřování (totéž má být uloženo i Policii České republiky).

V ústavní stížnosti stěžovatelé uvádějí, že se jim dne 24. 2. 2012 narodilo při domácím porodu, jenž proběhl bez jakýchkoliv komplikací, živé dítě, které však v důsledku těžké vrozené srdeční vady (neslučitelné s mimoděložním životem) záhy poté, za přítomnosti přivolané záchranné služby, zemřelo; jeho smrti by se tak nedalo zabránit ani v případě, že by k porodu došlo ve zdravotnickém zařízení. O této události nicméně – bez jejich souhlasu – informovala Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje tiskovou zprávou, ve které měla implicitně uvést, že smrt dítěte zavinili stěžovatelé volbou domácího porodu a pozdním přivoláním záchranné služby. Následně, dne 28. 2. 2012, byli navštíveni postupně třemi televizními štáby, jež o úmrtí jejich dítěte připravovaly reportáže, které byly posléze

odvysílány. V důsledku toho byla zasažena jejich osobnostní práva, jakož i jejich děti, pročez podali dne 18. 6. 2012 trestní oznámení na neznámého pachatele pro podezření ze spáchání trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji dle ustanovení § 180 odst. 2 tr. zákoníku; dospěli totiž k závěru, že právě neznámý pachatel – nějaká úřední osoba, tj. zaměstnanec záchranné služby nebo policista – musel médiím sdělit jejich osobní údaje.

Na toto trestní oznámení reagovalo Okresní státní zastupitelství v Nymburce vyrozuměním ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. 2 ZN 128/2012, ve kterém uvedlo, že v popsaném skutkovém stavu nespátňuje trestný čin ani vážnou újmu na právech stěžovatelů a věc odložilo. Proti tomu podali stěžovatelé podnět k výkonu dohledu ke Krajskému státnímu zastupitelství v Praze, ve kterém poukázali na nesprávné formální vyřízení jejich trestního oznámení, o němž nebylo rozhodnuto usnesením, proti kterému je možné podat stížnost. Krajské státní zastupitelství vyrozuměním ze dne 21. 9. 2012 sp. zn. KZN 565/2012 informovalo stěžovatele, že jejich podnět shledává nedůvodným, a že v daném případě o spáchání trestného činu vskutku nešlo.

V uvedeném postupu okresního a krajského státního zastupitelství spatřují stěžovatelé porušení svých výše označených základních práv. Namítaný zásah veřejné moci spočívá v trvalé nečinnosti orgánů činných v trestním řízení a v tom, že s nimi nebylo jednáno jako s poškozenými; vyrozumění ze strany státních zastupitelství plní pouze informativní funkci, „ale sama o sobě nezakládají, nemění ani neruší základní práva stěžovatelů“. V souvislosti s porušením čl. 8 Úmluvy připomínají, že toto ustanovení negarantuje pouze ochranu proti svévolným zásahům orgánů státní moci, nýbrž zahrnuje též pozitivní závazek státu zajistit efektivní respektování soukromého života jedinců, jemuž odpovídá i provedení efektivního vyšetřování v případě, že došlo k vážnému zásahu do soukromého života, a zpřístupnění o něm vedeného spisu, aby měli skutečnou (a ne pouze iluzorní) možnost využít soukromoprávních prostředků ochrany svých práv. S takto definovaným závazkem státu proto není slučitelný postup orgánů činných v trestním řízení, jež s ohledem na skutkový stav pouze konstatovaly, že k trestnému činu ani k vážné újmě stěžovatelů nedošlo, aniž by se blíže případem zabývaly a provedly alespoň elementární šetření, a to navzdory tomu, že i ke zjištění (jimi dovozované nízké) společenské škodlivosti činu bylo řádného vyšetřování potřeba.

Ústavní soud je podle ustanovení čl. 83 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že ve smyslu ustanovení čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a *jinému zásahu orgánů veřejné moci* do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Podstatou projednávané ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatelů s postupem orgánů činných v trestním řízení, na základě kterého byla odložena trestní věc podezření ze spáchání přečinu neoprávněného nakládání s osobními údaji dle ustanovení § 180 odst. 2 tr. zákoníku.

Ústavní soud opakovaně judikuje, že otázka předpokladů stíhatelnosti trestných činů nepatří do oblasti těch základních práv a svobod, které jsou dle ustanovení čl. 3 Ústavy součástí ústavního pořádku. Ústava ani Listina neupravují „detailní otázky trestního práva“, nýbrž stanoví nezpochybnitelné a základní konstitutivní principy státu a práva; výkladem ustanovení čl. 39 a čl. 40 odst. 1 Listiny lze pak dovodit charakteristický znak právního státu, podle něhož vymezení trestného činu, stíhání pachatele a jeho potrestání je výlučně věcí

vztahu mezi státem a pachatelem trestného činu. Proto pouze stát svými orgány rozhoduje podle pravidel trestního řízení o tom, zda byl trestný čin spáchán, jaký trest, popřípadě jaké jiné újmy na právech nebo majetku pachatele lze za jeho spáchání uložit. Úprava těchto otázek v trestním řádu nezakládá – v ústavní rovině ve smyslu ustanovení čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy – žádné základní právo, aby proti jinému byla taková (trestněprávní) „satisfakce“ uplatněna (srov. usnesení ve věci sp. zn. I. ÚS 84/99, in: Sbirka náleží a usnesení, svazek č. 14, s. 291 a násl.), což platí *i pro stěžovatele*.

V dané fázi trestního řízení nemohlo být jakkoli dotčeno ani jejich právo na spravedlivý proces; jak vyplývá z ustálené judikatury Ústavního soudu [viz např. usnesení ze dne 12. 8. 2010 sp. zn. III. ÚS 2064/10 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>), v tzv. fázi prověřování dle § 158 až 159b tr. ř. příslušný orgán státu pouze provádí šetření k prověření podezření ze spáchání trestné činnosti, jež vyvstalo na podkladě jeho vlastních poznatků, případně na základě trestního oznámení ve smyslu § 158 odst. 1, 2 tr. ř. V tomto stadiu trestního řízení není dosud dán trestněprocesní vztah s konkrétním obviněným, který je nezbytným předpokladem toho, aby se poškozený vůbec mohl domáhat svých nároků v adhezním řízení dle § 43 odst. 3 tr. ř., a ve vztahu k osobám, jež se v této fázi trestního řízení považují za poškozené, tudíž nelze vůbec uvažovat o garancích spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny, resp. čl. 6 odst. 1 věty první Úmluvy. Obdobný názor zastává ostatně též Evropský soud pro lidská práva, jestliže konstantně judikuje, že čl. 6 Úmluvy se ve vztahu k poškozenému neaplikuje na fázi trestního řízení před zahájením trestního stíhání (viz např. rozhodnutí ve věci *Duchoňová proti České republice* ze dne 2. 10. 2006 č. 29858/03). Konečně stojí za pozornost i závěr, který již na počátku své rozhodovací činnosti učinil Ústavní soud v usnesení ze dne 26. 2. 1997 sp. zn. II. ÚS 361/1996, kterým zaujal základní postoj k otázce subjektivního práva poškozené osoby na trestní stíhání v podmínkách moderního státu.

Dlužno však dodat, že s přezkoumávaným postupem orgánů činných v trestním řízení může být spojeno porušení jiných *specifických* základních práv, zejména pak práva na život ve smyslu čl. 2 Úmluvy [k tomu, resp. k povinnosti orgánu státu vést účinné vyšetřování, viz usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 10. 2013 sp. zn. I. ÚS 2886/13 (dostupné na <http://nalus.usoud.cz>) a práva nebýt mučen nebo podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu ve smyslu čl. 3 Úmluvy [viz usnesení ze dne 17. 1. 2012 sp. zn. I. ÚS 745/11 (dostupné tamtéž)], ve vztahu k nimž byly dovozeny – co do povinnosti státu k efektivnímu šetření – zásady odlišné; porušení takových práv stěžovatelů však v ústavní stížnosti tvrzeno není, a s ohledem na konkrétní okolnosti případu je taková možnost vyloučena (srov. obdobně usnesení ze dne 3. 4. 2014 sp. zn. III. ÚS 1010/14).

Oproti tomu ústavně garantovanou povinnost státu vést účinné vyšetřování oznámené trestné činnosti již nelze dovést ve vztahu k *tomu* (konkrétnímu) právu na ochranu soukromí a rodinného života ve smyslu ustanovení čl. 10 odst. 2, 3 Listiny a čl. 8 Úmluvy, jež jako dotčené stěžovatelé identifikují jedním, způsobilým podle jejich názoru naplnit skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného nakládání s osobními údaji dle ustanovení § 180 odst. 2 tr. zákoníku. Zde postačí stěžovatele odkázat na usnesení senátu Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2014 sp. zn. I. ÚS 4019/13, jež – na základě shnutí a výkladu relevantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva – sice činí ve sledovaném směru krok nad v předchozím textu vymezený rámec (identifikovaný porušením práv dle čl. 2 a čl. 3 Úmluvy), avšak ani takto rozšířené možnosti stěžovatelům očividně nesvědčí.

Lze proto konstatovat, že ve věci stěžovatelů se uplatní obecné zásady zdrženlivosti, vyložené shora.

Není ostatně důvod přehlížet, že sama stěžovatelka jedné z televizí poskytla na kameru odvysílaný rozhovor, což otevírá prostor k pochybnostem o tvrzení stěžovatelů, že jim nebyly k dispozici (a to nikoli „iluzorně“, jak se domnívají) jiné prostředky ochrany, jmenovitě prostředky občanskoprávní žaloby na ochranu osobnosti, přičemž obdobně lze vztáhnout i na Zdravotnickou záchrannou službu Středočeského kraje, měla-li publikovat nekorektní tiskovou zprávu; v obou případech jsou subjekty odpovědnosti bez potíží ztotožnitelné, a pro podání procesně řádné žaloby tudíž předcházejícího trestněprávního šetření třeba nebylo. V takovém případě lze o porušení procesní větve čl. 8 Úmluvy uvažovat vskutku jen stěží (srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva odkazovaná ve zmíněném usnesení sp. zn. I. ÚS 4019/13).

Na základě řečeného je namístě závěr, že se stěžovatelům zásah do ústavně zaručených základních práv doložit nezdařilo.

Senát Ústavního soudu proto ústavní stížnost podle ustanovení § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu usnesením (bez jednání) odmítl.

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 24. července 2014

Jan Filip v. r.
předseda senátu

Za správnost:
Jana Němečková

